

Verlag bijeenkomst RES KBG Natuur

Datum: 24.11.2021
Auteurs: Marleen zum Vörde sive Vörding



Doel bijeenkomst

Op 24 november jl. vond de eerste klankbordgroep Natuur van de Regionale Energiestrategie (RES) wind Amsterdam plaats onder leiding van Martien Kuitenbrouwer (Public Mediation). Deze eerste bijeenkomst stond in het teken van kennismaking met de leden van de klankbordgroep. De algehele planning van de RES Wind Amsterdam en de rol en opzet van de klankbordgroepen in dit proces is toegelicht. Daarnaast zijn afspraken gemaakt over de aankomende bijeenkomsten.

Kennismaking

De bijeenkomst werd afgetrapt met een kennismakingsronde waarin de leden inzicht gaven in hun relatie met het onderwerp natuur, wat zij belangrijk vinden in de discussie over windmolens en in het participatieproces. Er waren twee stagiairs vanuit Public Mediation aanwezig bij deze bijeenkomst in verband met hun bachelor scriptie – zij hebben slechts geluisterd en geen aantekeningen gemaakt tijdens de bijeenkomst.

Belangrijk in de discussie over windmolens

De leden van de klankbordgroep hebben tijdens de kennismaking toegelicht wat zij belangrijk vinden in de discussie over windmolens. Hieronder staan de punten die ter sprake zijn gebracht door de individuele leden. Sommige punten, maar niet alle, worden gedeeld door meerdere leden. Deze lijst biedt een introductie in, maar geen compleet overzicht van, wat deelnemers in deze discussie belangrijk vinden. De punten staan op willekeurige volgorde.

- Deelnemers maken zich zorgen om het leefgebied van mens en dier. Het is een randvoorwaarde dat de biodiversiteit en de natuur waar de mens van afhankelijk is niet geschaad worden.
- Het is belangrijk om schaarse groene ruimte in en rond Amsterdam te beschermen voor eigen gezondheid en die van dieren en planten. Amsterdam heeft groene zones als buffer tegen de verstedelijking en daar moet zorgvuldig mee worden omgegaan. Het is daarbij belangrijk voor mens en dier om rust te vinden, niet alleen wat betreft geluid, maar ook de omgeving en de zorg werd geuit dat dit straks niet meer mogelijk zal zijn.
- De noodzaak werd benadrukt echt vanuit de natuur te denken en te handelen. Natuur gaat over gezondheid en vice versa. Er is behoefte om terug naar de tekentafel te gaan om een werkende oplossing te bedenken waar de natuur niet nog fragieler mee gemaakt wordt en mensen niet zieker worden. Ook door een van de leden aangegeven: de opwek van lokale energie uit duurzame bronnen, mits zorgvuldig in het landschap ingepast, kan juist beschermen tegen grote bedreigingen voor mens en dier.
- Een stem geven aan de elementen die niet voor zichzelf kunnen praten, alles dat leeft en groeit om ons heen. Dat zijn dieren en planten, maar ook de toekomstige generaties.
- Als olie en gas vaarwelgezegd moeten worden voor de volgende generaties, dan moeten er alternatieve energiebronnen komen want mensen hebben energie nodig. Ergens moet de rekening komen te liggen.
- Onderzoek ook alternatieven, zoals het beter isoleren van huizen waardoor mensen minder energie verbruiken.
- Het is belangrijk dat er ook alternatieve locaties onderzocht worden. Er is onenigheid over het idee van het plaatsen van windmolens op de Noordzee. Aan de ene kant werd gesteld dat het te makkelijk is om te zeggen we plaatsen windturbines op de Noordzee want dit is ook gevoelig natuurgebied. Aan de andere kant werd de afweging gemaakt dat voor wind op zee minder turbines nodig zijn voor dezelfde hoeveelheid energie dan wanneer deze in en rond de stad worden geplaatst. Daarbij werd gesteld dat de turbines niet thuishoren in een drukbevolkt gebied waarin natuur al zo kwetsbaar en schaars is.

- Een essentieel element dat mist in de discussie is het gesprek met buurgemeenten. Ook daar worden groene gebieden bedreigd.
- Eén van de leden van de klankbordgroep heeft echter aangegeven dat het juist van groot belang is om op korte termijn windmolens te plaatsen. Dit om ervoor te zorgen dat de leefgebieden van de planten en dieren zo langzaam mogelijk verschuiven door klimaatverandering.

Belangrijk in het participatieproces

- De leden van de klankbordgroep hebben toegelicht wat zij belangrijk vinden in het participatieproces van de RES Amsterdam. Hieronder staan de punten die ter sprake zijn gebracht door de individuele leden. Sommige punten, maar niet alle, worden gedeeld door meerdere leden. Deze lijst biedt een introductie in, maar geen compleet overzicht van, wat de deelnemers hierin belangrijk vinden. De punten staan op willekeurige volgorde.
- Deelnemers maken zich zorgen dat hun input niet serieus meegenomen wordt in de uiteindelijke besluiten over het plaatsen van windmolens in de zoekgebieden. Toch is er hoop dat de deelnemers met hun kennis een bijdrage kunnen leveren bij locaties waarover gesproken gaat worden. Het is belangrijk dat de input gehoord wordt en dat er iets mee gedaan zal worden.
- Het is belangrijk voor de leden van de klankbordgroep dat het een uitkomst van hun reflectie kan zijn dat sommige zoekgebieden niet geschikt zijn en dat dat daar dan ook naar geluisterd wordt.
- De zorg werd geuit dat de klankbordgroepen te laat komen en dat de praktijk nu eigenlijk al te ver in het proces is om de input van de klankbordgroep echt nog verschil te laten maken.
- Er is meerdere keren gevraagd om de tekeningen waarop de windmolens zijn ingetekend in de zoekgebieden aan te passen zodat de windmolens niet meer op parken, tuinen en huizen komen te staan. Hier is tot dusver nog niks mee gedaan. Dit is een zorg die in meerdere klankbordgroepen op tafel is gelegd.

De klankbordgroep en de expertgroep

Rol klankbordgroep

In de klankbordgroep komen verschillende belangen en perspectieven samen. De leden van de klankbordgroep nemen deel op persoonlijke titel, tenzij zij hier zelf eigen afspraken over hebben gemaakt met een achterban. Zij vertegenwoordigen ieder een belang in het gebied, een perspectief. Het doel is niet om met de klankbordgroep tot overeenstemming of tot een eensluidend advies te komen, maar om de verschillende belangen en perspectieven te horen en een stem te geven in het proces en om aan de hand daarvan advies te geven en voorwaarden te stellen.

De klankbordgroep dient als adviserend orgaan naar de expertgroep die aan iedere thematische klankbordgroep (natuur of gezondheid) gekoppeld is en daarmee ook de gemeenteraad. De rol van de klankbordgroep is onder andere het stellen van vragen aan de expertgroep. Deze zal de vragen over hoe natuur moet worden meegenomen vanuit hun kennis en expertise beantwoorden. Hierbij hoeft er geen consensus te zijn en kunnen zij reageren vanuit hun kennis. De leden van de klankbordgroep kunnen hier vervolgens weer input op aanleveren. Uiteindelijk zal de expertgroep een advies schrijven dat meegegeven wordt aan de gemeenteraad. De aandachtspunten van de klankbordgroep, zoals verwoord in de notulen, worden tevens aan de gemeenteraad aangeboden. Er zijn nog andere manieren waarop de leden van de klankbordgroep bijdragen aan het advies dat uiteindelijk aan de gemeenteraad zal worden voorgelegd. Deze worden toegelicht in het hoofdstuk 'Reflectiefase' (pagina 3).

2

De expertgroep

De expertgroep bestaat uit vier experts: Ruud Foppen, Roland van der Vliet, Berto van Dam en Annemieke Bergsma. Voorzitter van de expertgroep en aanwezig bij bijeenkomsten van de klankbordgroep is Ralph Kohlmann.

De opdracht van de expertgroep is het opstellen van een advies over de effecten op natuur en landschap en hoe deze worden meegenomen in toekomstige afwegingen. De expertgroep zal onder andere kijken naar: welke aspecten spelen een rol? Wat is het detailniveau van de onderzoeken? Welke criteria moeten er aan bod komen? Hoe maak je een goede afweging? Daarbij hoort ook informatie over hoe de afweging doorwerkt in procedures en hoe monitoring een rol kan spelen. Andere thema's zijn: hoe moet er worden omgegaan met samenhangende

effecten van meerdere locaties in Amsterdam en omliggende gemeenten? En hoe stel je vast of er een alternatief is. Dit zijn allemaal vragen waar de experts zich mee bezig zullen houden. De expertgroep zal wel naar zoekgebieden kijken, maar zal niet tot een gedetailleerd oordeel komen over waar turbines wel of niet geplaatst kunnen worden.

Vragen van de leden van de klankbordgroep:

- Is dit een klankbordgroep 'Natuur' of een klankbordgroep 'Natuur en Landschap'? Dat is een wezenlijk en belangrijk verschil. – In deze klankbordgroep gaat het om natuur en landschap. Wat betreft landschap ligt de focus voor de expertgroep op bescherming en niet op beleving. De beleving wordt meegenomen in de expertgroep voor ruimtelijke inpassing.
- Wordt er in deze klankbordgroep alleen naar prioritaire zoekgebieden gekeken of ook naar reserve zoekgebieden? – Deze richt zich hoofdzakelijk op de voorkeursgebieden.
- Wat is de status van de klankbordgroepen? Moet de gemeente er iets mee of kunnen ze er ook niks mee doen? De klankbordgroepen adviseren de gemeente en mogen feedback geven op de producten die tijdens de reflectiefase worden geproduceerd. Voor natuur is dat onder andere het afwegingskader en de natuurtoets.

Proces en activiteiten reflectiefase RES Wind Amsterdam

Reflectiefase

In de reflectiefase wordt de tijd genomen extra te luisteren naar de zorgen en behoeften van belanghebbenden in de gemeente Amsterdam en buurgemeenten en om alle informatie op stedelijk en lokaal niveau (per zoekgebied) te verzamelen die later een rol moet spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden. Om dit te doen vinden in de reflectiefase, die loopt tot april 2022, verschillende activiteiten plaats:

Een online raadpleging (PWE)

Onderzoek naar de leefomgeving

Expertgroepen die advies geven over de onderwerpen gezondheid en natuur

Zeven klankbordgroepen: op stedelijk en lokaal niveau en twee thematische klankbordgroepen voor gezondheid en natuur.

Alle uitkomsten die uit de activiteiten komen worden verwerkt in een **afwegingskader** waarin alle belangrijke zorgen en ideeën per thema staan gesorteerd. Dit afwegingskader is bedoeld voor de gemeenteraad, om te raadplegen indien initiatiefnemers een vergunning willen aanvragen. Het is een overzicht van zorgen en ideeën die er per thema en per gebied leven, en geeft aan wanneer deze zorgen en ideeën in het proces aan de orde komen. In dit afwegingskader wordt het onderwerp natuur en landschap dus nadrukkelijk toegevoegd.

Naast het afwegingskader wordt er met behulp van de klankbordgroep een **handreiking over participatie en sturing** gemaakt. Vanuit de klankbordgroep natuur werd een voorzet gedaan: het zou goed zijn als natuur direct in het participatieplan staat dat er uiteindelijk zal komen.

Er is nog een product dat specifiek is voor de klankbordgroep natuur en de gekoppelde expertgroep. Er wordt op dit moment een **natuurtoets** uitgevoerd. Er is eerder een onderzoek gedaan naar landschappelijke waarden voor de zoekgebieden uit de Concept RES. Omdat deze zoekgebieden zijn aangepast wordt er momenteel een nieuwe natuurtoets uitgevoerd waarbij meer diepgang wordt gegeven aan wat er nu speelt wat betreft natuur en landschap binnen de huidige zoekgebieden. De natuurtoets wordt uitgevoerd door Berto van Dam, stadsecoloog van de gemeente Amsterdam. De uitkomsten van de natuurtoets worden met de klankbordgroep gedeeld wanneer deze bekend zijn waarna de deelnemers van de klankbordgroep kunnen reageren.

Een vraag die door meerdere deelnemers is aangekaart is **of gehele zoekgebieden af kunnen vallen** in deze fase. Het antwoord hierop is nee, niet in deze fase. Wel komt als resultaat van de reflectiefase meer duidelijkheid over waar specifieke locaties aan moeten voldoen. Zorgen over natuur zijn onderdeel van deze voorwaarden.

Na de activiteiten in de reflectiefase worden zodra er specifieke locaties voor windturbines bekend zijn tevens de milieueffectrapportage (MER) en de gezondheidseffect analyse uitgevoerd. Wanneer hieruit blijkt dat de gebieden niet geschikt zijn, zullen deze alsnog afvallen.

Pas wanneer er na het doorlopen van het participatieproces een haalbaar plan wordt geformuleerd op basis van deze onderzoeken kan een partij een omgevingsvergunning aanvragen en dat is het moment waarop de gemeenteraad (met behulp van het afwegingskader en de andere uitkomsten van de klankbordgroep) wel of niet zal instemmen met de vergunningverlening.

Planning en agenda volgende bijeenkomsten

Er zijn een aantal thema's die om meer aandacht vragen dan nu aan ze besteed kon worden:

- Er is behoefte aan meer informatie over de **MER-rapportage** en ook over de al bestaande MER van de provincie Noord-Holland. Daarbij wordt aangekaart dat als Amsterdam zich presenteert als groen het de vraag is of een reguliere MER voldoende maatstaf is om al de groene pretenties waar te maken.
- Het is belangrijk dat duidelijk wordt hoe het **afwegingskader** er precies uit ziet. Wat wil men dat daarin komt zodat de gemeenteraad het ook ziet? De klankbordgroep noemt hierbij specifiek een overzicht van wegingsfactoren.
- Het **participatieplan** van initiatiefnemers en de rol van natuur en landschap daarin moet worden geagendeerd.
- Er bestaat de mogelijkheid tot een **excursie**: samen met leden van de klankbordgroep en leden van de expertgroep de zoekgebieden in gaan en kijken naar de effecten op natuur en landschap.
- De input die de klankbordgroep zal leveren voor het **tussenadvies** van het afwegingskader. Dit zal tijdens de tweede bijeenkomst op 6 december besproken worden. De expertgroep komt hierover op 7 december bij elkaar.

Planning komende bijeenkomsten

In totaal vinden er 6 bijeenkomsten plaats met de klankbordgroep Natuur. De tweede bijeenkomst staat gepland op 6 december en staat in het teken van het afwegingskader en vragen aan de expertgroep. De derde op 15 december aanstaande, de invulling daarvan wordt nader bepaald. De overige bijeenkomsten worden in de eerste maanden van 2022 gepland. De klankbordgroepen zullen in het vervolg starten om 19u en eindigen om 21u.

Voor de volgende bijeenkomst: zet alvast de gedachten die u heeft over het afwegingskader en de aandachtspunten en voorwaarden die daarin moeten staan op de mail.

Input, vragen en opmerkingen kunnen gemaïld worden naar: marleen@public-mediation.nl .

Bijlage 1: Lijst met aanwezigen

Perspectieven

Bewoner Zuidoost
 Energiecoöperatie Zuiderlicht
 Windalarm
 Buurtbewoner De Diem
 Waterlandse Weide
 Vogelwerkgroep Amsterdam
 Natuurmonumenten
 ZoGroen
 Behoud Waterland
 Natuurlijk Frankendael/Volkstuinvereniging Linnaeus
 Bewoner IJburg
 Wetlandwacht
 Bewoner Landelijk Noord
 Stichting Erf Abcoudermeer
 Bewoner De Hoge Dijk

Voorzitter expertgroep Natuur (Berenschot) – Ralph Kohlmann
 Gemeente Amsterdam team RES Wind – Caroline van der Kooi
 Gemeente Amsterdam team RES Wind – Otto van den Berg

Public Mediation – Martien Kuitenbrouwer
 Public Mediation – John Ruig
 Public Mediation – Xenia Janknegt
 Public Mediation – Marleen zum Vörde sive Vörding